# SPIS TREŚCI

Wstęp ..... 7

I. BIZNES MIĘDZYNARODOWY – FORMY I METODY DZIAŁANIA W ZRÓŻNICOWANYCH WARUNKACH KONKURENCJI MIĘDZYNARODOWEJ

**Elżbieta Małgorzata Jagiełło**
Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki Polski i jej pomiar przy zastosowaniu analizy czynnikowej ..... 13

**Magdalena Śliwińska**
Dylematy polityki konkurencji Unii Europejskiej ..... 26

**Magdalena Stawicka**
Konkurencyjność, atrakcyjność i ryzyko inwestycyjne Polski na tle innych krajów Europy Środkowowschodniej ..... 38

**Rafał Śliwiński**
Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 1919–2002 i jego wkład w handel zagraniczny ..... 48

**Grażyna Wojtkowska-Łodej**
Determinanty rozwoju regionalnego i globalnego. Przypadek energii ..... 59

**Milena Ratajczak**
Analiza rynku wyrobów mleczarskich w Polsce w obliczu przystąpienia do Unii Europejskiej ..... 68

**Ewa Mińska-Struzik**
Międzynarodowa wymiana handlowa produktami technologii informatycznych – specyfikacja i implikacje ..... 77

**Hubert Igliński, Maciej Szymczak**
Technologiczne aspekty funkcjonowania łańcuchów dostaw – ujęcie międzynarodowe ..... 85

**Elżbieta Gołembska**
Logistyka międzynarodowa w biznesie międzynarodowym ..... 95

**Danuta Marciniak-Neider**
Uwarunkowania rozwoju transportu w krajach alpejskich ..... 107

**Janusz Neider**
Żegluga morska bliskiego zasięgu ..... 117

**II. ZRÓŻNICOWANIE WSPÓŁCZESNEJ POLITYKI GOSPODARCZEJ I ZAGRANICZNEJ Z PERSPEKTYWY ROZWOJU GLOBALIZACJI**

**Antoni Makać**
Globalizacja a handel międzynarodowy – uwagi ogólne ..... 131

**Mirosława Malinowska**
Globalizacja – szansa czy zagrożenia dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych – wyniki badań ekspertów ..... 136

**Agnieszka Skowrońska**
Globalizacja a polityka przemysłowa ..... 145

**Janusz Kornecki**
Perspektywy delokalizacji działalności produkcyjnej poza Europę w opinii europejskich ekspertów ..... 156

**Urszula Opacka**
Wpływ procesów integracji i globalizacji rynków finansowych na usługi bankowości inwestycyjnej ..... 164

**Bogusława Drelich-Skulska**
Wpływ japońskiego kryzysu gospodarczego na reformy strukturalne w Japonii .... 172

**Bogdan Buczkowski**
Polityka wspierania wymiany gospodarczej krajów ASEAN ..... 180

**III. PROCESY INTERNACJONALIZACJI – KORPORACJE MIĘDZYNARODOWE – STRATEGIE PRZEDSIĘBIORSTW – KONKURENCYJNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA**

**Tadeusz Sporek**
Korporacje transnarodowe jako podmioty współczesnej gospodarki światowej ..... 193

**Beata Stępień**
Struktury przedsiębiorstw międzynarodowych w świetle nowego instytucjonalizmu w teorii organizacji ..... 204

**Dorota Simpson**
Zarządzanie wiedzą w korporacjach transnarodowych ..... 216

**Małgorzata Stawicka**
Przeciwdziałanie kryzysom – wnioski dla przedsiębiorstw międzynarodowych .... 226

**Radosław Koszewski**
Teoretyczny model funkcjonowania konsorcjum eksportowego ..... 234

**Magdalena Rosińska**
Sieci biznesowe jako forma integracji w celu optymalizacji warunków działania na rynku globalnym – ujęcie teoretyczne ..... 243

**Aleksandra Hauke**
Typologia oraz kierunki przepływu wiedzy wewnątrz powiązania sieciowego działającego na rynku zagranicznym ..... 254

**Tomasz Gołębiowski**
Możliwości czołowej rywalizacji polskich przedsiębiorstw z korporacjami międzynarodowymi ..... 266

**Jerzy Czupiał**
Wpływ konkurencji na strategie przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych 281

**Karolina Olszanowska**
Determinanty strategii internacjonalizacji przedsiębiorstwa na etapie wyboru rynku zagranicznej ekspansji ..... 291

**Marzanna Witek-Hajduk**
Inwestycje jako forma wejścia przedsiębiorstw na rynek Federacji Rosyjskiej ..... 303

**Magdalena Markiewicz**
Rozwój rynku fuzji i przejęć w Europie Środkowowschodniej – determinanty szóstej fali fuzji i przejęć ..... 315

**Barbara Mikołajczyk**
Cele i strategie działania polskich przedsiębiorstw w perspektywie roku 2008 – wyniki badań ..... 325

**Przemysław Skulski**
Kształtowanie polityki cenowej na rynkach międzynarodowych ..... 336

**Renata Winkler**
Zagadnienia kadrowe w kontekście internacjonalizacji rynków pracy ..... 346

**Wanda Karpińska-Mizielińska, Tadeusz Smuga**
Wpływ pomocy publicznej na konkurencyjność przedsiębiorstw ..... 355

**Marian Gorynia, Małgorzata Bartosik-Purgat, Barbara Jankowska, Radosław Owczarzak**
Dominujące postawy strategiczne firm polskich wobec ekspansji inwestorów zagranicznych ..... 365

**Patryk Gałuszka, Janusz Zrobek**
Wpływ nowoczesnych technologii na działalność firm fonograficznych ..... 378

**Anna M. Zarzycka**
Internacjonalizacja polskiej branży meblarskiej ..... 389

## IV. MIĘDZYNARODOWE RYNKI FINANSOWE

**Jan Rymarczyk**
Rozwój globalnych rynków finansowych na przełomie wieków ..... 399

**Aurelia Bielawska**
Ryzyko kraju i instrumenty jego ograniczania ..... 408

**Janusz Bilski**
Ocena skuteczności tzw. pośrednich reżimów kursowych ..... 416

**Tomasz Michałowski**
Problematyka uwarunkowania pomocy kredytowej MFW oraz efektywności programów dostosowawczych tej organizacji ..... 425

**Gabriela Łukasik, Małgorzata Lipowicz**
Wpływ globalizacji rynków finansowych na politykę pozyskiwania kapitału przez przedsiębiorstwa ..... 436

**Konrad Sobański**
Ocena stabilności deficytu na rachunku obrotów bieżących – podejście bezpośrednie i pośrednie ..... 447

**Małgorzata Janicka**
Liberalizacja przepływów kapitału w krajach Unii Europejskiej na tle ewolucji światowego systemu walutowego ..... 458

**Joanna Żabińska**
Sektor finansowy w nowych krajach Unii Europejskiej i jego znaczenie w finansowej intermediacji i transmisji impulsów polityki pieniężnej ..... 468

**Eugeniusz Gostomski**
Integracja rynku papierów wartościowych w Unii Europejskiej ..... 479

**Grzegorz Paluszak**
Kontrowersje wokół polityki fiskalnej w strefie euro ..... 488

**Andrzej Wieczorkiewicz, Katarzyna Dąbrowska-Gruszczyńska, Marcin Gruszczyński**
Perspektywy integracji walutowej Polski w ramach Europejskiego Systemu Walutowego ..... 498

**Joanna Bednarz**
Rozwój detalicznego rynku usług bankowych po akcesji Polski do Unii Europejskiej na przykładzie małych i średnich przedsiębiorstw ..... 518

**Aleksandra Ruchniewicz**
Rozwój światowego rynku kwitów depozytowych w latach 1993–2004 ..... 525

# WSTĘP

Artykuły zebrane w niniejszej monografii obejmują spektrum tematów dotyczących rozwoju biznesu międzynarodowego i procesów internacjonalizacji gospodarki narodowej przede wszystkim w odniesieniu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej nowych członków Unii Europejskiej. Uwaga ich autorów skoncentrowała się w różnym stopniu na czterech kluczowych zagadnieniach wzrostu sektora zewnętrznego jako głównego czynnika globalizacji, a mianowicie:

- możliwościach rozwoju biznesu międzynarodowego, jego formach i metodach działania w zróżnicowanych warunkach konkurencji międzynarodowej
- zróżnicowaniu wspólnej polityki gospodarczej i zagranicznej z punktu widzenia rozwoju procesów globalizacji,
- formach internacjonalizacji i działalności korporacji międzynarodowych stymulujących wzrost konkurencyjności międzynarodowej,
- liberalizacji i deregulacji międzynarodowych przepływów kapitałowych i globalizacji rynków finansowych.

Chociaż problemy rozwoju sektora zewnętrznego mają rzeczywiście istotne znaczenie dla wszystkich krajów i nabierają wagi zwłaszcza w świetle ostatnich kryzysów walutowych i finansowych w Azji Południowo-Wschodniej, Rosji, Ameryki Południowej, będą niewątpliwie odgrywały decydującą rolę w restrukturyzacji potencjału gospodarczego krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Z prezentowanych w tej publikacji opracowań wynika, że szereg autorów ma świadomość narastającej skali trudności dalszego rozwoju sektora zewnętrznego nowych, postkomunistycznych krajów członkowskich Unii o relatywnie niskim potencjale gospodarczym, ciągle jeszcze uwikłanych w niedokończony proces transformacji ustrojowej. Niedostateczny poziom konkurencyjności międzynarodowej większości rodzimych przedsiębiorstw sektora eksportowego w tych krajach wynika także ze spowolnienia procesu reform instytucjonalnych z nadmiernych i zbyt częstych regulacji prawnych, czy wreszcie znacznej skali interwencji administracji rządowej w procesy rynkowe. Z tych względów tworzenie instytucjonalnych ram dla rozwoju biznesu międzynarodowego stymulujących skalę zewnętrznej ekspansji krajowych przedsiębiorstw musi odbywać się równolegle z dalszą liberalizacją przepływów kapitałowych i rynków finansowych. Tylko wtedy rosną nadzieje i szanse na utrzymanie trwałej równowagi zewnętrznej i konkurencyjności międzynarodowej na kolejnych etapach transfor-

macji i unifikacji gospodarki narodowej krajów Europy Środkowo-Wschodniej w ramach zintegrowanej gospodarki europejskiej.

Krajowe przedsiębiorstwa produkcyjno-handlowe i usługowe, a także instytucje finansowe (banki komercyjne, towarzystwa inwestycyjne i ubezpieczeniowe, firmy leasingowe itp.) stoją w obliczu niezwykle złożonego i bardziej zaawansowanego etapu procesu internacjonalizacji, który będzie wymagać zarówno głębokich przeobrażeń technologicznych, organizacyjnych (w tym właścicielskich), ale także nowych umiejętności strategicznych o fundamentalnym charakterze.

Autorzy podejmując szereg tych problemów w swoich opracowaniach, zwracając ostatecznie uwagę na dwie centralne kwestie, które powinny być w dalszej przyszłości głębiej rozpoznane w szczególności na podstawie badań empirycznych. W pierwszej kolejności dotyczy to identyfikacji tzw. sił motorycznych biznesu międzynarodowego i procesów internacjonalizacji w gospodarce narodowej zarówno na poziomie przedsiębiorstw jak i w układzie branżowym. Chodziłoby w szczególności o rozpoznanie warunków i możliwości dokonywania przez poszczególne przedsiębiorstwa krajowe wielkich inwestycji zagranicznych, podejmowanie produkcji za granicą na wielką skalę lub o alokację inwestycji zagranicznych na terenie wybranych regionów kraju. Gospodarka narodowa może być silna tylko siłą wzrostu i ekspansji swoich przedsiębiorstw, tworzących zagraniczny potencjał ekonomiczny kraju i siłę gospodarczą państwa. Po drugie, w świetle dotychczasowych wstrząsów na globalnym rynku finansowym, konieczne stają się bardziej intensywne badania nad naturą generowanych zmian w świecie finansów międzynarodowych, do którego stopniowo dołączają gospodarki krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Internacjonalizacja rynków finansowych musi prowadzić do istotnej modyfikacji sposobu finansowania biznesu międzynarodowego krajów Europy Środkowo-Wschodniej, zmuszając coraz więcej przedsiębiorstw krajowych do podejmowania wyborów pomiędzy lokalnymi źródłami funduszy krajowych a już dostępnymi, atrakcyjnymi źródłami finansowania zagranicznego.

Wobec tych i wielu innych jeszcze nieznanych dzisiaj scenariuszy globalizacji i rozwoju rynków finansowych, muszą pojawić się nowe pytania związane z dynamiką umiędzynarodawiania przedsiębiorstw krajowych w warunkach głębokiej liberalizacji i deregulacji przepływów finansowych, integracji rynków kapitałowych i rozwoju współczesnych technik inżynierii finansowej. Wielkim, nowym wyzwaniem dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej będzie swobodny przepływ kapitałów zagranicznych, który w normalnych warunkach powinien eliminować przejściowe odchylenia od stanu długookresowej równowagi obrotów bieżących. Jednakże nie oznacza to, że w przypadku wysokiej mobilności kapitału międzynarodowego, arbitraż stóp procentowych i umiarkowane spekulacje będą zawsze oddziaływać stabilizująco na bilanse płatnicze tych krajów.

W szczególności, rynkowy mechanizm dostosowawczy może nie tworzyć skutecznej bariery dla odradzania się „nienormalnie" wysokich deficytów obrotów bieżących. W związku z tym, nie jest wykluczona potrzeba prowadzenia przez rządy tych krajów autonomicznej polityki kontrolowania bilansu płatniczego polegająca na stosowaniu wewnętrznych środków korekty rachunku obrotów bieżących odpowiednio do sytuacji płatniczej danego kraju. Czy jednak istnieją możliwości zdefiniowania celu w ramach głównych pozycji bilansu płatniczego, a w szczególności dopuszczalnych granic deficytu obrotów bieżących ze względu na średniookresową wypłacalność kraju i jego reputację jako dłużnika na globalnym rynku finansowym? Te i podobne problemy do rozwiązania w zakresie finansów międzynarodowych powinny stanowić przedmiot dalszych badań, zwłaszcza wobec perspektywy przystąpienia nowych członków Unii Europejskiej do Europejskiej Unii Walutowej.

*Eugeniusz Najlepszy*

# I. BIZNES MIĘDZYNARODOWY – FORMY I METODY DZIAŁANIA W ZRÓŻNICOWANYCH WARUNKACH KONKURENCJI MIĘDZYNARODOWEJ